

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Pētījums veikts Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./10/IPIA/CFLA/004/002)

3.1. aktivitātes „Valsts konkurētspējas novērtējums”
(iepirkuma ID Nr. MK VK 2010/9 ESF) ietvaros
Projektu 100% finansē Eiropas Sociālais fonds

Novērtējuma un rekomendāciju ziņojums „Latvijas konkurētspējas novērtēšanas modeļa ieviešanas un uzlabošanas ziņojuma sagatavošanas procesa vērtējums un starptautisks salīdzinošs kvalitātes izvērtējums”

Atbilstoši līgumam Nr. 8 no 2011. gada 25. janvāra

„Valsts konkurētspējas novērtējuma un ilgtspējīga valsts konkurētspējas uzraudzības modeļa izstrāde”

Pasūtītājs: Valsts Kanceleja

Izpildītājs: Rīgas Ekonomikas augstskola (*Stockholm School of Economics in Riga*)

2012. gada 18. aprīlis

Saturs

1.Ievads.....	2
2. Galvenie recenzentu komentāri.....	2
3. Seminārs ar ekspertiem: Metodoloģija – diskusija un ieteikumi.....	3
4. Secinājumi.....	5
5. Rekomendācijas par nepieciešamajiem pasākumiem, lai nodrošinātu konkurētspējas novērtēšanas procesa ilgtspēju.	6
Pielikumi	7

1.Ievads

Šis ziņojums ir izstrādāts projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./10/IPIA/CFLA/004/002) 3.1. aktivitātes „Valsts konkurētspējas novērtējums” ietvaros veiktā iepirkuma „Valsts konkurētspējas novērtējuma un ilgtspējīga valsts konkurētspējas uzraudzības modeļa izstrāde” (iepirkuma identifikācijas Nr: MK VK 2010/9 ESF ietvaros un ir trešais nodevums, kā minēts Tehniskajā Specifikācijā (TS): Novērtējuma un rekomendāciju ziņojums „Latvijas konkurētspējas novērtēšanas modeļa ieviešanas un uzlabošanas ziņojuma sagatavošanas procesa vērtējums un starptautisks salīdzinošs kvalitātes izvērtējums” ar sagatavotiem priekšlikumiem par identificētajām problēmām, kuras jānovērš, lai nodrošinātu novērtēšanas procesa ilgtspēju (TS: 3.3.3.1). Ziņojums sastāv no divām daļām: pirmā daļa ietver secinājumu kopsavilkumu, kas izklāstīti divos recenzentu ziņojumos par Latvijas Konkurētspējas ziņojumu angļu valodas versijā. Viens recenzents bija Frank Barry no Biznesa skolas, Trīsvienības koledžas Dublinā (*School of Business, Trinity College Dublin*), savukārt otru recenziju sagatavoja Maya Jolles-Henriksson no Eiropas Komisijas, ekonomiskās analīzes un novērtēšanas nodaļas (*Economic Analysis and Evaluation Unit (B4), Enterprise Directorate, European Commission*). Parakstīti recenzentu atzinumi ir atrodamī šī ziņojuma pielikumā. Ziņojuma otrajā daļā vispārīgi aprakstīts seminārs ar ekspertiem - Mārtiņu Kazāku (Swedbank), Andreju Jakobsonu (LDDK) un David Moore (SVF), kas notika 22. martā SSE Riga telpās. Tikšanās tika organizēta ar mērķi aplūkot Latvijas Konkurētspējas ziņojuma 2011 (LKZ 2011) izmantoto metodoloģiju un uzklaut ieteikumus, kā uzlabot ziņojumu nākotnē. Papildus uzdevums tikšanās darba kārtībā bija pārrunāt pašu novērtējuma veikšanas procesu, piemēram, tikšanās un konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm un to lomu ziņojuma sagatavošanas procesā, kā arī uzklaut ieteikumus, kādā veidā šis process varētu tikt uzlabots.

2. Galvenie recenzentu komentāri

Recenzenti uzsvēra ziņojuma plašo darbības vārienu apvienojumā ar tā spēju koncentrēties uz būtiskām jomām, kā arī spēju identificēt prioritārās jomas un ar tām saistītus pasākumus. Tamdēļ recenzenti uzskata ziņojumu par ļoti būtisku elementu politikas veidošanas procesā. Tika īpaši uzsvērts, ka Latvijas Konkurētspējas ziņojuma spēks slēpjas tā spējā skaidri noteikt prioritātes. Turklāt šī prioritāšu noteikšana ir saskaņā ar Eiropas Savienības pieeju, kur ir akcentēts, ka ir jākoncentrējas uz dažiem, bet ļoti svarīgiem un neatrisinātiem jautājumiem, nevis jāveido garš pasākumu saraksts.

Produktivitātes pieeja konkurētspējas definīcijā tika labi novērtēta un uzskatīta par ļoti nozīmīgu.

Turklāt, no metodoloģijas viedokļa ziņojuma pieeja ir uzskatīta par efektīvu, jo darbā tiek izmantotas atbilstošās analīzes metodes, pamatotas ar atsaucēm uz būtiskiem akadēmiskajiem pētījumiem un starptautiskiem ziņojumiem. Citiem vārdiem sakot, izvēlēta metodoloģija tiek augstu novērtēta un fakts, ka tā apvieno datus no plašiem avotiem un ietver jaunākos akadēmiskos rezultātus, tiek uzskatīts par ziņojuma īpaši spēcīgu aspektu. Tomēr, ja šāds ziņojums taps atkārtoti, lai nodrošinātu analītiskās pieejas konsekvensi, būtu vēlams sīkāk paskaidrot izvēlēto metodoloģiju prioritāšu noteikšanas procesā.

Abi recenzenti atzīmēja datu nozīmīgumu novērtējumā – viņi augsti novērtēja to, ka ir izmantoti dažāda veida dati no atšķirīgiem avotiem. Tomēr, tika izvirzīts jautājums par izmantoto datu kvalitāti un uzticamību. Kaut arī tika atzīts, ka tā varētu tikt uzskatīta par vispārēju, nevis konkrēti par Latvijas Konkurētspējas ziņojuma problēmu, tika ieteikts veltīt īpašu uzmanību datu kvalitātei un uzticamībai.

Lai gan ilgtspējība ir minēta ziņojumā, recenzenti uzskatīja, ka šo tēmu būtu bijis jāapskata rūpīgāk. Ilgtspējības jautājumi, tostarp vide, ir aptverti vairākās ziņojuma daļās, tomēr būtu bijis vēlams veikt dziļāku ilgtspējības jautājumu izpēti, jo īpaši tamdēļ, ka ilgtspējība ir viens no pieciem Eiropas 2020 pamatmērķiem.

Kopumā recenzenti bija apmierināti ar izvēlētajām prioritātēm, lai gan vēlētos redzēt dziļāku izpēti par dažiem aspektiem, piemēram, mūžizglītību un klasteriem.

Šīs pieejas gala rezultāts ir ziņojums, kas piedāvā „izcilu informācijas kopsavilkumu par Latvijas ekonomiku” un tādējādi ir uzskatāms par ļoti vērtīgu. Tiks uzsvērts, ka ir ļoti svarīgi, lai ziņojums tiktu izplatīts ne tikai Latvijā, bet arī ārzemēs.

Recenzenti izteica viedokli, ka pašreizējam Latvijas Konkurētspējas ziņojumam būtu jābūt pirmajam ziņojumam, kam tālāk sekotu turpmākie ziņojumi. Viens no recenzentiem pievērsās jautājumam par ziņojuma cikliskumu un uzskaitīja trīs dažādas iespējas:

- Ziņojums iznāk reizi gadā un katru gadu tiek apskatīti vieni un tie paši jautājumi;
- Ziņojums iznāk katru otro gadu un koncentrējas uz nelielu skaitu jautājumu, kas atspoguļo prioritārās jomas;
- Ziņojums, kur daļa struktūras paliek nemainīga gadu no gada, savukārt otra ziņojuma daļa ietver dažus padziļinātus pētījumus.

Neatkarīgi no izvēlēta ziņojuma veida tika uzsvērts, ka tam būtu jātop ārpus valsts iestādēm, lai tajā paustais viedoklis tiktu uzskatīts par neatkarīgu. Turklāt, lai atvieglotu salīdzinājumu ar citām valstīm, laika gaitā būtu jāidentificē viena valstu grupa un jāizmanto tā visos turpmākajos ziņojumos. Recenzenti ieteica arī tematiskās jomas priekš turpmākajiem padziļinātajiem pētījumiem, piemēram, darba tirgus, ēnu ekonomika un ilgtspējība.

3. Seminārs ar ekspertiem: Metodoloģija – diskusija un ieteikumi

Diskusija aptvēra sekojošus jautājumus: sākotnējā konkurētspējas ziņojuma kopējie sasniegumi un nepilnības; jomas, kur varētu tikt veikti uzlabojumi turpmākajos ziņojumos; ziņojuma gatavošanas procesa novērtējums.

Sākotnējais LKZ

Pastāvēja vienprātība, ka kopumā ziņojumam ir laba struktūra un izpēte ir veikta kvalitatīvi. Īpaši tika diskutēts par sekojošiem aspektiem:

- Ziņojumā izmantota saprātīga pieeja, mēģinot pieturēties pie neliela skaita prioritāšu un koncentrējoties tieši uz tām.

- Par saprātīgu tika uzskatīta arī pieeja mudināt politikas veidotājus veikt pašiem savus secinājumus, balstoties uz datiem, nevis sīki noteikt detalizētas politikas darbības. Tomēr tika atzīmēts, ka vienā vai divās vietās ziņojums neievēro šo principu.
- Dalībniekiem patika ziņojuma plašā diskusija par konkurētspēju un konkurētspējas jēdzieniem.
- Tika diskutēts par uzsvaru ziņojumā. Piemēram, izskanēja viedoklis, ka ziņojumā pārlieku akcentēta ēnu ekonomika (lai gan visi dalībnieki vienojās, ka šī problēma ir jārisina) un kopumā ir nepietiekami uzsvērti tiesiskuma jautājumi (kur ēnu ekonomiku var uzskatīt par vienu no sastāvdaļām).
- Notika diskusija par priekšlikumu ziņojumā, ka Latvijai vajadzētu lūgt “ievērojamu tehnisko palīdzību” Valsts ieņēmumu dienesta (VID) darbībai kādai no Skandināvijas valstīm. Dalībnieki šo uzskatīja par īpaši jūtīgu jautājumu, ņemot vērā nesenos priekšlikumus attiecībā uz Grieķijas publisko fiskālo kontroli. Tika arī norādīts, ka daudzi likuma izpildes aspekti ir ārpus VID kontroles. Jo īpaši, ja kāds tiek saukts pie atbildības, ir nepieciešama kompetenta tiesu sistēma, neatkarīgi no tā, kurš vada VID.
- Pozitīvi tika novērtēts tas, ka ziņojumā iekļauts punkts par darba tirgu un darba tirgus likumdošanu. Likumdošana ir stingra uz papīra, bet ne vienmēr tas tā ir praksē. Tādēļ rodas jautājums: kas notiks, ja cīņa ar ēnu ekonomiku izdosies? Tas norāda uz to, ka ir jāpārskata Latvijas darba tirgu likumdošana, lai darba tirgus saglabātos elastīgs, ja/kad likumdošana kļūs efektīvāka.
- Visi dalībnieki piekrita tam, ka ziņojums uzlabo izpratni par Latvijas ekonomiku. Piemēram, dalībnieks no SVF ziņojumu vērtēja kā ļoti noderīgu gan priekš SVF, gan Latvijas iestādēm un uzskatīja, ka ziņojums tiks izmantots viņu esošajā un turpmākajā savstarpējā dialogā.

Iespējamie uzlabojumi turpmākajos ziņojumos

Tematiskās jomas, kur varētu veikt uzlabojumus turpmākajos ziņojumos ir sekojošas:

- Tiesiskums: tiesiskā regulējuma efektivitātes rādītāji un īpašuma tiesību rādītāji esošajā ziņojumā tika uzskatīti par problēmu ne vien tādēļ, ka tas ir svarīgi vietējiem uzņēmumiem, bet arī potenciālajiem ārvalstu investoriem. Kaut arī ziņojumā tiek apgalvots, ka pilnīga analīze par tiesiskumu Latvijā ir ārpus sākotnējā ziņojuma mērķiem, šī joma tika atzīta par vāji izpētītu un tā varētu tikt dziļāk pētīta turpmākajos ziņojumos. Šī joma nākotnē varētu tikt apskatīta arī kādā no padziļinātajiem pētījumiem.
- Labi radītāji transporta un loģistikas nozarēs ir jāinterpretē piesardzīgi. Piemēram, šajā ziņojumā netiek apskatītas problēmas, kas pastāv Latvijas ostās, lai gan šis jautājums ir politiski jūtīgs, šī ir joma, kas būtu plašāk jāapskata turpmākajos ziņojumos, iespējams, vispārēju valdības jautājumu un/vai valsts uzņēmumu lomas Latvijā ietvaros. Tika atzīmēts, ka saskaņā ar pēdējo saprašanās memorandu ar ES¹, Latvijas valdība ir apņēmusies pārskatīt valsts pārvaldes jautājumus valsts uzņēmumos.

¹ Papildu saprašanās memorands (Piektais papildinājums saprašanās memorandā) starp Eiropas Savienību un Latvijas Republiku(21.12.2011)

- Tika minēts, ka pašreizējā ziņojumā nav apskatīts publiskais iepirkums, un to varētu apskatīt kā tematisku jomu turpmākajos ziņojumos.
- Nebija spēcīgi izteikta viedokļa par ziņojuma cikliskumu, tomēr lielākoties viedoklis bija, ka ziņojuma tapšanas starplaikā (trīs gadi) būtu jāveic datu atjaunināšana un padziļināti jāapskata konkrēti tematiskie jautājumi.
- Tika atzīmēts, ka ziņojumam ir jāturpina būt neatkarīgam, un lai saglabātu tā uzticamību, ir svarīgi to turpināt veidot ārpus valsts struktūras.

Procesa novērtējums

Diskusijā par ziņojuma tapšanas procesu tika uzsvērts viens galvenais secinājums: visi dalībnieki bija vienprātīgi, ka procesa agrīnajā stadijā notika pārāk daudzas tikšanās ar ieinteresētajās pusēs. Tikšanās varēja notikt retāk un būt labāk strukturētas. Tātad tikšanos skaits ir jāsamazina, jo tika atzīts, ka daži pasākumi bija ar nelielu pievienoto vērtību, kā arī to saturs mēdza atkārtoties.

4. Secinājumi

Galvenie secinājumi no recenzijām un diskusijas ar ekspertiem ir sekojoši:

- Ir vēlams, lai pašreizējā projekta ietvaros veiktais konkurētspējas novērtējums tiktu atkārtots arī turpmāk un kļūtu par regulāru monitoringa iezīmi Latvijas tautsaimniecībā.
- Konkurētspējas ziņojumā būtu jāiekļauj padziļināti pētījumi par jomām, kas ir būtiskas Latvijas konkurētspējas ietvaros.
- Ir būtiski, ka gan monitorings, gan novērtējums tiek veikti neatkarīgi, tamdēļ ziņojumam būtu jātop ārpus valsts struktūras.
- Būtu jāsamazina tas, ka ziņojums ir dokuments, kas informē politikas veidotājus, nevis detalizēti izstrādā politiku. Politikas veidošana ir nozaru ministriju un ministru kompetence.
- Ziņojums ir svarīgs ne tikai priekš Latvijas sabiedrības un politikas veidotājiem, bet arī plašākai auditorijai ārzemēs. Tamdēļ ziņojumam ir jāiznāk arī angļu valodā.
- Turpmākajiem ziņojumiem būtu jāturpina pētīt jaunas pieejas un pielietot jaunas metodes konkurētspējas novērtēšanā.
- Pat ja ziņojums neiznāks katru gadu, būtu jāveic regulāri pasākumi (vienu vai divas reizes gadā), lai sekotu un apspriestu jautājumus, kas attiecas uz Latvijas konkurētspēju.
- Lai gan tikšanās ar ieinteresētajām pusēm bija nozīmīgas ziņojuma tapšanas procesā, to skaitam nevajadzētu būt pārmērīgam.

5. Rekomendācijas par nepieciešamajiem pasākumiem, lai nodrošinātu konkurētspējas novērtēšanas procesa ilgtspēju.

Recenzentu, semināru dalībnieku un daudzu citu cilvēku, kas bija iesaistīti LKZ novērtēšanā, viedokļi apstiprina, ka būtu vēlams attīstīt pastāvīgu un ilgtspējīgu konkurētspējas novērtēšanas procesu Latvijā. Turpinājumā uzskaitīti pasākumi, kas nepieciešami šī procesa nodrošināšanai:

1. Ir jābūt politiskai gribai izveidot pastāvīgu konkurētspējas monitoringa un novērtēšanas procesu. Svarīgi, lai tas tiktu īstenots neatkarīgā institūtā ārpus valdības.
2. Tam jāsniedz atbalsts, piešķirot finansējumu no valsts vai privātā sektora – vēlams no abiem – lai nodrošinātu procesa darbību uz vismaz piecu gadu ciklu, kā tas ir ierosināts ziņojumā 'Novērtējuma un rekomendāciju ziņojums par Latvijas konkurētspējas uzraudzības institucionālo modeli'. Adekvāts un stabils finansējums ir nepieciešams, lai nodrošinātu ilgtspējību.
3. Konkurētspējas novērtēšanas procesā būtu jāizveido ieinteresēto pušu darba grupa, lai pārraudzītu ilgtspējīga novērtēšanas procesa izveidi. Darba grupā būtu jāiekļauj pētnieki, valdības pārstāvji, uzņēmējdarbības pārstāvji un sociālie partneri. Būtu vēlams papildus iekļaut ārvalstu pārstāvjus.
4. Darba grupa sagatavotu ieteikumus, kuru institucionālo modeli pieņemt.
5. Ja tiek nolemts izveidot pilnīgi jaunu konkurētspējas institūtu, darba grupai būtu jāvienojas par tā statusu, piemēram, SIA vai nodibinājums. Darba grupa arī noteiktu vadošo personālu, kas virzītu jautājumu par jaunā institūta izveidi.
6. Ja izvēle ir izstrādāt konkurētspējas institūtu jau esošā akadēmiskā institūcijā, darba grupa ar institūciju apspriestu jautājumus, kā jaunais institūts būtu iekļaujams institūcijā un kā tas strādās.
7. Neatkarīgi no tā, kurš institucionālais modelis tiks pieņemts, būs jāizveido laika grafiks turpmākai konkurētspējas novērtēšanai. Līdz ar grafiku ir jānodrošina stabils finansējums, lai šo laika grafiku izpildītu.
8. Būs jāidentificē un jānolīgst pētnieki, to starp ārvalstu eksperti. Nepieciešamā kvalifikācija ir uzskaitīta ziņojuma 'Institucionālās kapacitātes paaugstināšana' b. daļā – Kapacitātes ilgtspējas nodrošināšana.

Konkurētspējas novērtēšanas procesa ilgtermiņa ilgtspēja ir atkarīga no spējas piegādāt labu produktu, kas ir noderīgs un interesants gan sabiedrībai, gan uzņēmējiem un valdībai. Tā prasības ir izklāstītas ziņojuma 'Institucionālās kapacitātes paaugstināšana' b daļā – Kapacitātes ilgtspējas nodrošināšana. Īpaši svarīgi ir uzturēt pētniecības personāla kritisko masu, kuri ir aktīvi iesaistīti lietišķās ekonomikas pētniecības kopienā Eiropā un pārējā pasaulē.

Pielikumi

Comments on the Latvian Competitiveness report

I am the only author of those
comments I sent to Alf Vanags
and Anders Paalzow on
March 16 2012. Maya Jelle
Jelle

OVERVIEW

1. The purpose of the review is very topical. Its comprehensive rigorous approach and the prioritization make it very relevant for policy making. It offers not only a diagnosis, but also concrete suggestions on how to go forward. Its contribution is considerable as it is the only recent substantial and overreaching work on Latvia's competitiveness.
2. The framework is very broad and takes into account the recent policy developments, i.e. the 'beyond GDP' debate. It is a pity that the third pillar of the Stiglitz-Sen-Fitoussi report, i.e. 'sustainable development and environment', is set aside. A framework including sustainable development issues would make the LCR more complete. Or else, a complete additional report on sustainability/environmental issues could be developed. The environmental and sustainability issues are dismissed too swiftly as if they were of lower importance.
3. As a conclusion, it is obvious that the report is very valuable. The exercise should be reproduced. Which format could be followed in the future? Three suggestions are offered.

GENERAL COMMENTS

1. Concerning the rigorous approach, the LCR is a balanced mix of new analysis, of references to recent academic research and to recent international reports. Thanks to the four different authors, the report benefits from different sources of expertise. A considerable amount of indicators available in already existing reports have been processed and interpreted. This synthesis effort brings a lot not only to decision makers in Latvia but also to external readers (outside Latvia) who are able to grasp in one report in English an overview of the current competitiveness performance.

Competitiveness is understood in the LCR from a broad perspective and not from a narrow approach (focusing exclusively on productivity, ULC, REER). The interest of the Chancellery for this theme is very topical. The term has recently been at the centre of political discussions. The intergovernmental mechanism 'Euro-plus-Pact' was first called 'competitiveness pact'. Indeed, in the first German-French proposal of a competitiveness pact in early 2011, the denomination 'competitiveness' covered a large area of measures ranging from wage indexation to tax harmonization.

The LCR is the strongest in its country-specific perspective. For example, it provides extensive explanations on the underdevelopment of Latvia's financial markets. Another example is the in-depth insight into the legal aspects of innovation in Latvia.

In the prioritization effort, the LCR is in line with the EU approach that favours a focus on a few outstanding issues rather than on a laundry list of measures. But taking into account the richness of the report, a possibility could be to identify as well the 'low hanging fruits'. What immediate measures could have a fast impact? What are the 'easy' measures that could be implemented without delay? These small sets of more accessible priorities may also be easier to achieve within a political cycle.

The framework is very clear and transparent. This clarity will certainly facilitate the ownership of the report. Nonetheless, the technique to prioritize could be explained a bit more, especially if the report is to be reproduced in the future. This would ensure consistency across time. This would also make the choice even more credible. Some could debate the selection of informality and education. Informality is very difficult to estimate and education could be seen from a larger angle, i.e. skills.

2. The competitiveness topic is closely linked to the problematic of allocating rare resources. Therefore, it is questionable why the constraints, or even the opportunities¹, relative to sustainability/environment would not deserve more attention. Box 4 refers to the 'Stiglitz-Sen-Fitoussi' report in order to set aside sustainability issues. One of the five headline targets² of the Europe 2020 indicators gets overlooked. In practice, the sustainability/environment issues are not completely ignored but skimmed over. The position of Latvia in the Yale environment Performance index is indicated. Latvia is 'perceived as environmentally clean'. Some energy issues have been picked up. And finally Latvia is being mentioned as one of the most 'regulated country in the sample of CEE and Nordic nations' as far as environmental regulations and regulatory standards are concerned.

3. It is essential that such report is done externally in order to get an independent point of view. The comparison with a selection of countries is very relevant. And similarly a comparison across time would bring evidence of potential progress. Ideally, as mentioned earlier the sustainability/environmental issues would be researched as well (separately or in addition.).

But how often should the review be completed? As the issues are structural, a yearly or biennial format would be more appropriate. Three formats are possible. A yearly publication that deals with the same questions every year is sometimes available in other EU countries³. A biennial publication that only focuses on a few issues is followed in the OECD economic surveys⁴. The topics change according to the priorities. They are not called 'competitiveness reports' but the content is very much centred on competitiveness issues. Finally, mixed reviews, with a skeleton structure that does not change and a few in-depth issues that vary could be the optimal option. Such a formula would benefit from the comparability across time and from thorough ad hoc pieces of analysis.

DETAILED COMMENTS

1. Executive summary

¹ The high share of renewable is typically an opportunity that is neglected.

² The third headline target 'Climate change / energy' has three sub-target by 2020: greenhouse gas emissions 20% (or even 30%, if the conditions are right) lower than 1990, 20% of energy from renewable, 20% increase in energy efficiency

³ A possible example is the yearly Slovenian Development report:

http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2011/A_POR_2011.pdf

⁴ http://www.oecd.org/document/15/0,3746,en_2649_34111_34627763_1_1_1_1,00.html

While there are numbers of assessment sections, no executive summary is available yet, is it intentional? There are many interesting findings that would deserve to be highlighted upfront.

2. Productivity based approach of competitiveness (Section 1.2 Definition of competitiveness)

In the case of Latvia, it would be worth mentioning demography as an additional reason why productivity matters. Despite the current favourable demographic structure, the demographic pressure is to increase⁵. In short, Latvia needs to produce more with fewer people.

3. Data sources (Section 1.8 Data sources and the choice of comparator countries)

The report relies on hard and synthetic data. Another shortcoming of certain data is that they are sometimes composite indicators. If the composite indicators are not analyzed carefully, the policy conclusions may be wrong. The Joint Research Center of the EU has produced many publications that analyze the limits of composite indicators⁶.

For instance, in the case of the summary innovation index, Figure 3.23: Summary Innovation Index', it is documented that the robustness of this composited indicator was analyzed⁷. In the case of 'Table 4.1: Rankings in selected indicators of institutional quality, 2010', I do not know whether the robustness of the composite indicators has been tested.

4. Latvia's growth rate and living standards by 2035 (Section 2.1.1 Income per capita)

Latvia would reach an EU-27 living standard level by 2035. Is there a paper giving more background on those estimates? Latvia experienced a 3.3% growth rate in 1995 to 2010. Why would Latvia's growth rate resume to 3.3% on average? Is this the 2011 average EU level that will be reached in 2035? Or is it the EU average in 2035 (when there should be more than 27 member states...)?

5. Productivity per sector (Section 2.2.1 Productivity)

"If decompose productivity per worker by sector, then in manufacturing, Latvia's most important tradable sector, in 2010 this was 45% of the EU average (up from 41% in 2009) and out of EU countries ahead only of Bulgaria.": What is the source of this estimate? If it is Eurostat, the Eurostat data on productivity are to be interpreted with extreme caution. What Eurostat calls 'apparent labour productivity' is not a reliable measure of productivity as the exchange rate used to compare the value added across countries is not the most adequate. Ideally, a ppp at sectoral level should be used, but Eurostat does not develop such an exchange rate.

6. Foreign trade (Section 3.1.1 Foreign trade)

⁵ 'The beneficial demographic situation has already started to turn and will increasingly deteriorate, with the natural change in population structure exacerbated by emigration.' LCR

⁶ <http://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/>

⁷ Page 21, http://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/Document/IUS_2010_Methodology_report.pdf

The 'Figure 3.1: Comparison of the international trade of the Baltic states and CEE countries' is difficult to read and could maybe be split in at least two figures.

7. Entrepreneurship and innovation (Section 3.2 Entrepreneurship and innovation)

The introduction of '3.2 Entrepreneurship and innovation' seems to be brief. The reference to the growth theory literature could be developed.

In Box 6, the link between financing, innovation and internationalization of small firms is analyzed. The literature so far identifies a relationship and not a causal link between internationalization and innovation. Box 6 confirms the difficulty to identify causalities. There is not clear evidence that more innovative firms are exporting or that firms that export are more innovative. An interesting recent EU publication on the topic is 'Internationalisation of European SMEs'⁸.

The countries of comparison have been wisely selected. Nonetheless, country samples could vary according to the topic. For instance, at EU level, R&D and innovation in Estonia is not diagnosed as exemplar. The LCR takes it as a reference while it is not an innovation leader. In the field of R&D and innovation, a recent EU review benchmarked countries of similar size⁹ rather than by geographical proximity.

8. Macroeconomic policy (Section 4.2 Macroeconomic policy)

With regards to the Latvian fiscal discipline law that is currently before parliament, one may refer to the recent EU developments such as:

- the Fiscal compact, an intergovernmental treaty was finalised on 30 January 2012;
- the new Treaty on Stability, Coordination and Governance was signed on 2 March.

9. Financial market underdevelopment (Section 4.3.2 Financial markets)

'Increasing the development of Latvia's capital markets to the level of Estonia's is expected to add approximately 1.8 percentage points to the annual growth rate of real GDP per capita.' The extrapolations seem more like a back-of-the-envelope calculations. One could mention whether this estimate is rather rough or not.

10. The Role of State-owned companies (Section 4.6.2 Role of government on domestic markets)

The paragraph 4.6.2 is a bit short. What about the quality of governance of those companies. The topic seems very interesting, but is hardly developed.

11. Protection of property rights (Section 4.6.3 Administrative efficiency)

'In the area of the protection of property rights, the government plans to prepare amendments to the Commerce Law by September 2011.': Has it happened already?

⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/files/internationalisation_of_european_smes_final_en.pdf

⁹ <http://www.eraprism.eu/documents/Del%203.1%20and%203.2%20Report%20on%20Indicators%20Final%20Version%20Part%202.pd>

12. Population comparisons (Section 4.7 Population: the demographic challenge)

‘Population will continue to shrink in all of Europe with exception of the Scandinavian countries – Sweden, Finland and Denmark (Figure 4.20).’: population will not shrink in all Europe. In the sample of countries chosen, only the Scandinavian ones see their population increase. There are other EU member States, outside the sample chosen, where population will keep on growing.

13. Clusters (Section 4.8.4 Cluster presence)

The literature on cluster is very rich. Among the most interesting recent academic research on the impact of clusters, I would recommend the following book that assesses the impact of government intervention: ‘The Economics of Clusters: Lessons from the French Experience (Studies of Policy Reform)’ by Gilles Duranton, Philippe Martin, Thierry Mayer and Florian Mayneris.

14. Education as a priority (Section 6.4.2 Action to improve the quality of the education system)

Why not add life-long learning to the recommendation on education and re-title the priority as a ‘skill priority’? The LCR makes good use of the microdata from the LFS survey, see Figure 4.13 (Participation in Life-Long Learning (as a % of 25-64 year-olds), selected EU countries, 2004 and 2010). The LCR shows how low the Latvian life-long learning is in comparison with peer countries. It has even decreased over time. Life-long learning, if well implemented, can contribute in a short to medium term to decreasing unemployment.

MICRO-EDITS

I made small modifications in track changes in the report itself. I am not a native speaker, therefore the changes are minimal. The version I had did not have any appendix, though they are mentioned in the text. The word State is sometimes capitalized in 'Baltic State's and sometimes not. I did not correct it.

Profesors Frank Barry

Biznesa skola
Trīsvienības Koledža Dublinā

2012. gada marts

I have now read the latest version of the Competitiveness Report. These comments compare the current draft with the version dated October 2011, on which I commented at the seminar held in Riga later that month.

My main conclusion on the earlier draft applies here also, with even greater force. The report represents an excellent compendium of information on the Latvian economy and the wrapping up of the material into the three issues identified at the end (the size of the informal sector, the extent of inequality in society, and the small size of the manufacturing sector) works well. The present report is much more polished and more clearly identifies the tasks to be tackled.

I will begin with some brief comments (and occasional minor queries) that follow the order in which the material is presented in the report.

- The labour market analysis leading up to the assessment in Section 2.2.3 is very useful.
- The picture of export performance and export market diversification is complex and variegated – low share of total trade to GDP; increased diversification; export growth over the recovery concentrated in established/traditional industries – so the overall picture is neither fully positive nor negative. It will be worth keeping an eye on these developments into the future. One question that might warrant an explanatory footnote concerns transit shipments from Russia, Belarus, and other CIS countries; are these counted as Latvian exports?
- The product space analysis in Box 5 is interesting. The conclusion suggests that “economic policies may have contributed to promoting a positive transformation”. For future work, a comparative analysis of the three neighbouring Baltic states might be useful, in order to identify the most appropriate policy interventions.
- Is Figure 3.10 (GFCF per inhabitant) PPP adjusted? A case can be made that it should be.
- Section 3.1.3 on FDI: the earlier material on export performance suggests that Latvia might lag behind in terms of “global production sharing”. Hence the type of FDI – whether export oriented or home-market-oriented – matters. The sectoral analysis in Table 3.2. suggests that much of it is home-market-oriented, as recognised in the Assessment (though unfortunately, the segment “real estate and

business activities” is likely to contain a mix of both types). For future reports, a comparison with Estonia and Lithuania might be helpful in this regard, and, as suggested in my previous comments, it would be useful if the Latvian authorities were to attempt to compile their own more detailed information on the activities of the FDI sector in the country.

- Query re Figure 3.30: the text states that “in the peak recessionary year of 2009 the ULC-based REER fell by 8.5% but this was insufficient to regain all of the previously lost competitiveness.” The chart appears to show that all of the previously lost competitiveness was in fact regained. Similarly for PPP-based REER. Perhaps I am misreading the charts, in which case further explanation in the text might usefully be provided.
- Discussion of the shadow economy: If Latvia has a large shadow economy relative to its neighbours, presumably this implies that its recorded GDP is underestimated relative to theirs. If this is so, it might usefully be mentioned earlier in the report when GDP per head is being discussed.
- The discussion of institutional quality (including the discussion of the conduct of macro policy) is much improved on the previous version.
- Discussion of the wage bargaining system (section 4.3.1) leaves me wondering how precisely wage and productivity developments became so decoupled over the boom. The answer is presumably that productivity is low (or productivity growth is slow) in construction, which grew as a share of the economy.
- The relationship between the minimum wage and the incentive for employers to pay ‘envelope wages’ complicates matters and might be worthy of further research in the future.
- The discussion concerning the underdevelopment of Latvia’s financial markets is interesting in drawing together the earlier material on tax evasion, analysis of problems with the legal system, with the quality of regulation etc.
- “The target for improvements in administrative efficiency should be tangible efficiency gains rather than international rankings.” An excellent point!
- On the need for institutional reform: “In short, the institutional framework of policy-making represents a priority in its own right and should be seen more or less as a prerequisite for successfully addressing the concrete thematic policy priority areas that are identified and discussed in the following sections.” I am happy to see this highlighted here.

I now briefly review the main points made in my previous report.

Narrative: Much greater use has now been made of the other Baltic economies as comparators.

Institutional Capacity: This has now been addressed in numerous places throughout the report.

Longer-Term Implications of Institutional Capacity: This has now been tied in with the discussion of the shadow economy, as is appropriate.

Analysis of Exports and Export Performance: I pointed out that there are various useful ways of characterizing export performance: e.g. by degree of demand-dynamism; specialization factor; technological level; price-quality structure etc. These options might be explored when future reports are being considered.

Foreign Direct Investment: I made the point that countries are typically interested in the jobs, linkages, wages, tax payments and exports of foreign subsidiaries, and the Latvian authorities might consider attempting to record more precisely – as many other countries do – the data relating to these activities.

Costs of Exporting and Competition Policy: Some progress has been made along both of these dimensions.

Definitions of competitiveness: Discussion in the present draft is much more illuminating.

Overall, the present draft is significantly improved. Some of the very minor points raised above could be easily addressed. Some of the other points, it is hoped, might provide food for thought when future Competitiveness Reports come to be considered.

Professor Frank Barry